

UPPSALA
UNIVERSITET

Nationellt centrum för kvinnofrid

National Centre for Knowledge
on Men's Violence against
Women

SE-751 85 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Akademiska sjukhuset
Ingång 17

Uppsala University Hospital
Entrance 17

Telefon/Phone:
018-611 27 93
+46 18 611 27 93

Telefax/Fax:
018-50 73 94
+46 18 50 73 94

www.nck.uu.se

n.n@nck.uu.se

YTTRANDE

2009-09-02

Dnr. NCK 2009/16

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

**Yttrande över Utredningar avseende kvinnor som har
avlidit med anledning av brott begångna av närstående m.m.
(Dnr. S2009/1785/ST)**

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet
lämnar följande synpunkter på Utredningar avseende kvinnor
som har avlidit med anledning av brott begångna av närstående
m.m.

Inledning

NCK delar Socialstyrelsens bedömning att det aktuella systemet
kan och bör införas med syfte att ge underlag för förslag till
åtgärder som förebygger att kvinnor utsätts för brott av
närstående. Våld mot kvinnor är ett utbrett samhällsproblem,
och ett allvarligt hot mot kvinnors trygghet och hälsa. I NCKs
uppdrag som nationellt kunskapscentrum ingår att arbeta med
metodutveckling, information, utbildning, kunskaps-
sammanställning och forskning i såväl hetero som samkönade
relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Därutöver
bedriver NCK klinisk verksamhet vid Kvinnofridsmottagningen.
Till patientverksamheten hör också den nationella stödtelefonen
Kvinnofridslinjen som är öppen dygnet runt. Förslaget med
utredningar i de fall våldet medfört att kvinnan avlidit
sammanfaller således med det område som NCK verkar inom.
Utredningarnas syfte att förebygga att kvinnor utsätts för brott
av närstående är givetvis en målsättning som NCK fullt ut delar.

Bakgrund

Samhällets kostnader för våld mot kvinnor

Rapporten anger att de samhällsekonomiska kostnaderna för
våld mot kvinnor är höga. NCK kan instämma i detta och driver
för närvarande ett projekt med syfte att kartlägga de kostnader
som uppkommer för samhället när en kvinna utsätts för sexuellt
våld.

Samhällets ansvar för våldsutsatta kvinnor

Precis som nämns i rapporten är det även NCKs erfarenhet att våld mot kvinnor ökar dels för att det faktiska våldet har ökat dels för att man i högre grad anmäler brott. Det är riktigt och viktigt som rapporten klargör att frågan om våld mot kvinnor är en fråga om mänskliga rättigheter. Våld mot kvinnor är en kränkning av den kroppsliga integriteten och kvinnors grundläggande friheter och rättigheter och utgör en brottslig handling. Mot bakgrund av detta har samhället ett ansvar för de kvinnor som utsätts för våld.

Vetenskapligt baserad kunskap är nödvändig för att förbättra samhällets stöd till våldsutsatta kvinnor och deras anhöriga. I rapporten nämns samverkan på lokal nivå. NCK anser att samverkan är central för att kunna lämna utsatta kvinnor stöd och hjälp för att förändra sin situation. För att samverkan ska leda till att utsatta kvinnor får adekvat stöd och hjälp är kunskap hos personalen vid de olika myndigheterna som kvinnorna möter nödvändig. Det gäller såväl den egna verksamhetens ansvarsområden som näraliggande verksamheters samt hur överlappningen dem emellan sker.

NCK instämmer i rapportens slutsats att en samlad kunskap om systembristerna är nödvändig och att den är sammanställd så den kan tjäna som underlag till forskning, utbildning, metodutveckling och lagändringar. Detta fordrar ett separat och kompletterande system reglerat i särskild lag. För att utredningsverksamheten ska fungera effektivt bör utredningsmyndigheten tillvarata den kunskap och kompetens som finns inom området. Där kan NCK fylla en viktig funktion.

Utredningssystemets utformning

Visa begrepp och uttryck

NCK instämmer i rapportens förslag att uttrycket *nära relation* byts ut mot begreppet *närstående* för att kretsen fall som ska undersökas inte begränsas. Det ligger helt i linje med NCKs utökade ansvar 2008 för bland annat frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppgiftsskyldighet och Absolut sekretess

NCK kommer i sin patientverksamhet att omfattas av uppgiftsskyldigheten. Eftersom patientjournaler ofta innehåller uppgifter av ytterst känslig karaktär och utredningsmyndigheten kan komma att behöva ta del av samtliga uppgifter i en patientjournal instämmer NCK i rapportens förslag att lämnade uppgifter ska omfattas av absolut sekretess.

Arbetet med utredningarna

I rapporten anges att utredningsmyndigheten lämnas att själv organisera arbetet på ett sådant sätt att syftet med lagen uppnås. I det sammanhanget vill NCK peka på att det inom olika verksamheter, till exempel hos NCK, finns upparbetad kompetens bland annat när det gäller utredningsmetoder och att denna kompetens bör tillvaratas av utredningsmyndigheten.

Återföring av utredningarnas resultat

NCK ser fram emot de rapporter som utredningsmyndigheten ska färdigställa vartannat år. För att dessa ska få praktisk betydelse för utsatta kvinnor är det viktigt att rapporternas innehåll ges sådan form att den kan tillvaratas och implementeras i de verksamheter som möter kvinnorna.

Problemställningar

Dokumentation

NCK vill belysa frågan att sjukvårdspersonal i mötet med, i detta fall kvinnliga, patienter regelmässigt bör ställa frågan om våld i samband med anamnesupptagningen. NCK, som även bedriver en klinik inom hälso- och sjukvården, anser det viktigt att berörd personal har kunskap om problematiken och om sjukvårdens ansvar liksom det förhållandet att kvinnor inte alltid berättar om misshandel och hot som ligger bakom de symptom de söker vård för. Mot bakgrund av detta är det viktigt att frågan om våld regelmässigt ställs av vårdpersonalen i samband med en anamnesupptagning. På så sätt kan samhället få kännedom om våldet och därmed erbjuda kvinnan hjälp och stöd att förändra sin situation. I beredningen av detta yttrande har professor Gun Heimer beslutat, samt Lotta Sundström varit föredragande.

Gun Heimer
Professor, chef

Lotta Sundström
Kammaråklagare

Nationellt centrum för kvinnofrid
Uppsala universitet